LES TERRES ALTES DEL TRIANGLE D'OR I LES SEVES TRIBUS

Juli Ochoa

D’aquest estudi l’autor ja havia publicat una versió prèvia una mica més reduïda al butlletí núm. 157 (juliol-agost de 1988) editat per la Secció Excursionista de l’Ateneu Santjustenc (SEAS).

Il·lustració de la portada: L’autor, en el centre del Triangle d’Or, el punt de confluència dels rius Ruak i Mekong, el centre del Triangle d’Or, on les aigües d’aquests dos rius delimiten les fronteres de Tailàndia, Laos i Mianmar (l’antiga Birmània),

Llibre no venal
Maquetació i edició de l’autor
Sant Just Desvern (Baix Llobregat), maig de 2026

LES TERRES ALTES DEL TRIANGLE D'OR I LES SEVES TRIBUS

Juli Ochoa González

A LA JUNGLA I SOTA EL MONSÓ

Ja ha parat de ploure...

Amb la mateixa rapidesa i fúria sobtada amb què varen ajuntar-se no fa gaire per descarregar tota la seva violència aquàtica, ara tornen els núvols a separar-se lentament, obrint amples i lluminoses clarianes a través de les quals una diàfana i intensa lluminositat tropical ens fereix gairebé la vista, aclaparada per tanta claredat.

Fig. 1 –Suportant la pluja del Monsó en plena selva.

Damunt nostre, retallat sobre el fons del cel que comença a blavejar, apareix el multicolor i majestuós arc de Sant Martí, estenent la seva paleta de colors sobre l'espessor de la selva. El mirem, però, tot desconfiant profundament de la seva tradicional promesa bíblica: coneixent el caràcter imprevisible del monsó en aquestes latituds, és ben segur que encara tornarà a ploure amb força abans que acabi aquest dia que ara ens sembla treure un respir.

A conseqüència d'aquesta treva solar, torna a sorgir el baf de la terra: grans i denses columnes de vapor abandonen la humida i xopa terra reescalfada per l'astre per anar-se enfilant, com espectres blanquinosos, per l'espessa i bigarrada vegetació que ens envolta, fins a abandonar definitivament les copes dels arbres més alts, pujant lentament cap a l'atmosfera fins a reunir-se amb els núvols grisencs que encara dominen implacables el zènit.

Vençut finalment el sec i expectant silenci que va seguir immediatament al xàfec, tot l'aire que respirem torna a omplir-se de forma gradual dels cants, crits i sorolls d'aquells animals que, esporuguits per la tempesta, s'havien ocultat en els racons més recòndits

esperant el retorn de la calma. La vida a la jungla, exuberant i salvatge, torna a omplir-ho tot amb els seus sons característics.

Nosaltres, gairebé com unes petites bestioles més d'aquella selva immensa, també hem estat esperant pacientment la fi de la xafegada sota el nostre refugi improvisat. Abandonem finalment el nostre estret aixopluc, ens ajustem les motxilles i reprenem el camí que havíem deixat a mitges.

Amb els primers esforços físics i els primers passos en línia recta, torna a brollar l'eterna i persistent suor: aquella humitat enganxosa, densa i aspra que ens va acompanyant permanentment al llarg de totes les nostres marxes ve novament a amarar les nostres robes, fent que s'adhereixin incòmodament a la pell.

Fig. 2 – Els porcs són els primers en donar-nos la benvinguda al poblat.

Lentament, amb un ritme compassat, continuem fent vía enmig de l'espessor. Els nostres peus es van enfonsant vegades i més vegades en aquell fang espès i viscós que es forma a terra, el qual amenaça seriosament amb descalçar-nos d'un moment a l'altre si fem un pas en fals.

Sobtadament, per fortuna nostra, la tofa vegetal i la densitat de la jungla perden consistència i apareixen davant els nostres ulls els primers conreus fets per la mà de l'home. Modestes plantacions d'arròs d'un verd intens i camps de blat de moro, hàbilment encerclades per tanques protectores de bambú, ens vénen a anunciar de manera inequívoca la proximitat d'un poblat, marcant així la desitjada fi de la nostra dura etapa diària.

Un petit grup de porcs, sorruts, salvatges, petits i tan bruts com a guilles, vénen decidits a ensumar-nos les botes, fugint tot seguit espantats i sense parar de remenar de forma còmica les seves recargolades cues.

Gairebé al mateix temps, es comencen a sentir a la llunyania els primers crits de la quitxalla de la tribu: ja ens han vist arribar!

Tot d'una ens envolten per complet, tot i que conservant sempre una prudencial i respectuosa distància de seguretat davant dels estrangers. Els més atrevits d'entre ells ens miren fixament, ens somriuen amb complicitat i ens fan ganyotes divertides. Darrera seu, caminant amb

Fig. 3 – Els nens prenen el relleu als porcs en el cerimonial de benvinguda.

calma, apareixen els gossos de la comunitat i algun adult que, somrient de forma hospitalària i sumit en un circumspecte silenci, ens acompanya cortesament cap al centre mateix del poblat.

Davant nostre s'estiren les barraques construïdes íntegrament de bambú i cobertes amb rústics teulats de fullaraca seca. El conjunt d'edificacions d'aquell llogaret és petit, no deu d'arribar a la dotzena i mitja de vivendes. Ens encaminem decididament cap a la cabana que, a primer cop d'ull, presenta un millor aspecte i consistència.

Mentre l'Abbé, el nostre fidel guia natiu, comença amb parsimònia a emparaular i negociar els detalls de l'allotjament amb els propietaris del lloc, nosaltres aprofitem el moment i ens descarreguem finalment la pesada impedimenta que ens ha castigat l'esquena durant hores.

Fig. 4 – Arribat al poblat, un breu descans per reflexionar.

Assegut amb alleujament al porxo de fusta de la cabana, cerco amb paciència en els diversos i recòndits compartiments de la meva motxilla de viatge fins a trobar, per fi, aquells petits cigars birmans que vaig comprar dies enrere a la localitat de Taton. Afortunadament, constato amb joia que no s'han mullat gens malgrat la tempesta. En prenc un amb cura i l'encenc, assaborint el moment.

Mentre aspiro i expulso lentament aquell fum gris, dens i fort que es dissipa en l'aire humit, em quedo meditant i reflexiono seriosament sobre la situació singular en què em trobo en aquest precís instant: *"Caram, Juli!, et pensaves de debò, abans de començar aquesta aventura, que això fos tan dur i exigent?..."* Ara bé, immediatament després, somric per a mi mateix en adonar-me que els encants indubtables d'aquest fascinant i únic viatge a la jungla ben bé compensen, amb escreix, totes les incomoditats i penalitats que cal suportar en el camí. Tot això és experiència, és vida pura que t'emportes posada per sempre més...

Cal esperar, sens dubte, poder fer molts més viatges memorables com aquest en el futur!

VISITA A LES TRIBUS MUNTANYENQUES

Ja feia bastant de temps que anava donant voltes constants a la idea fixa de visitar en persona les mítiques tribus muntanyenques que habiten la remota regió del Triangle d'Or, precisament allà on s'ajunten i es confonen els límits fronterers de tres països tan fascinants com són Thailàndia, Laos i Birmània. Durant tota la primera meitat de l'any 1982 havia pogut anar aplegant de mica en mica una certa bibliografia especialitzada, mapes i cròniques que em permetien fer-me una bona idea de conjunt d'aquella realitat i, al mateix temps, preparar amb detall el meu propi itinerari de viatge.

Fig. 5 – La zona objecte del meu interés, en un cartell turístic tailandés de l'època.

Amb tot aquest bagatge mental, i aprofitant l'arribada de les meves esperades vacances d'estiu, vaig prendre la decisió i vaig agafar l'avió en direcció cap a la caòtica i exòtica ciutat de Bangkok. Tenia molt clar que, un cop em trobés allà mateix, ja m'espavilaria de qualsevol manera per trobar el transport adequat per anar pujant cap al nord del país i poder visitar sobre el terreny tot allò que tant m'interessava des de feia mesos.

Durant el llarg i monòton viatge en avió vaig tenir la gran fortuna de conèixer l'Eduardo, un noi extravertit que, casualment, també era de Barcelona i que viatjava amb exactament la meva mateixa idea i propòsit al cap. Després de passar gairebé mig trajecte aeri conversant animadament i intercanviant tota mena d'opinions, mapes i projectes de futur, vàrem decidir gairebé de forma unànime anar plegats en l'aventura, ja que tots dos estàvem plenament d'acord en una premissa fonamental: que en territoris desconeguts hi ha sempre moltes més possibilitats d'èxit fent equip i ajudant-se mútuament que no pas anant cadascun pel seu propi cantó de manera individual.

Un cop vam aterrar i ens vam establir a Bangkok, tot prenent-nos uns pocs dies de necessari relax i descans per tal d'habituar-nos a la diferent, xocant i fascinant idiosincràsia d'aquell país asiàtic, vàrem coincidir gairebé per atzar amb un grup de noies que també havien viatjat des de Barcelona. Una de les quals, la Carme, es va engrescar de tal manera en escoltar el nostre projecte de ruta que no s'ho va pensar dues vegades i s'afegí amb entusiasme al nostre equip de viatgers.

Fig. 6 – Bangkok: A la Terrassa de l'hotel on estava, poc abans d'encaminar-me cap al Triangle d'Or.

Així doncs, després d'haver passat uns pocs i intensos dies a la calorosa capital thailandesa tot gaudint dels seus innombrables i exòtics encants -des dels seus majestuosos temples fins als canals-, vam agafar finalment un autobús de línia regular i ens vam plantar tots tres, plens d'il·lusió, a Chiang Mai, la ciutat més important del nord de Thailàndia i que es convertiria en el punt de partida definitiu del nostre esperat "raid" d'exploració per la jungla.

Chiang Mai era en aquells moments una encantadora i acollidora vila d'uns 110.000 habitants, on es respirava una atmosfera molt més tranquil·la que a la capital i on no hi havia cap racó que no fos considerat de primera categoria per un viatger: des de la llarga i empinada pujada a l'antic temple de Wat Phrathat Doi Suthep, un impressionant edifici que datava de l'any 1383 situat a la muntanya, o la pausada visita del bell Wat Phra Singh, datat originalment el 1345 i considerat el principal centre religiós i espiritual de tota la regió, fins a la visita obligada al sempre animat, sorollós i concorregut mercat nocturn. En aquelles parades il·luminades podíem trobar des d'antics jocs de peses de bronze utilitzats tradicionalment per al comerç de l'opi o ganivets artesanals fets pels Meo, fins als més insospitats productes provinents de l'antiga i mística saviesa oriental barrejats amb objectes de la més rabiosa i moderna tecnologia occidental.

Vàrem passar un parell de dies complets a Chiang Mai, dedicant la major part del nostre temps a cercar, entrevistar i triar un guia local que ens mereixés la suficient i provada confiança per tal d'encomanar-li la tasca de portar-nos amb seguretat pels indrets salvatges que desitjàvem conèixer. A la vila hi havia, certament, una oferta bastant nombrosa i variada d'excursions de caire turístic organitzades per agències que prometien anar a visitar alguns poblats típics de les rodalies. Analitzant, però, amb esperit crític aquella oferta comercial, vàrem arribar ben aviat a la ferma conclusió que si el que realment anàvem cercant en el nostre viatge era l'autenticitat i el contacte humà real, ens calia de totes totes fugir d'aquestes excursions prefabricades i endinsar-nos pel nostre compte cap al cor més profund i aïllat de la jungla.

Finalment, després de gairebé descartar-ho tot, vàrem contactar amb un xicot thai que es deia Abbé. Era un excel·lent coneixedor de tota la geografia de la regió i, a més, dominava les diferents llengües i dialectes tribals que allà es parlaven, i que

ocasionalment havia treballat per a alguna d'aquelles agències locals. Després d'haver parlat llargament i d'haver-nos posat d'acord en el recorregut exacte a fer, la durada estimada dels dies de ruta i les condicions econòmiques del servei, ens vam acomiadar d'ell de forma cordial, tot quedant formalment en trobar-nos l'endemà mateix al matí a la terminal d'autobusos de la ciutat.

Fig. 7 – Fent les darreres compres aquell vespre a Chiang Mai.

Vàrem dedicar tota aquella tarda lliure a comprar algunes provisions i coses pràctiques que ens podríen fer un bon servei durant la vida a la selva, i a deixar el gros i el pes principal dels nostres equipatges a la consigna de l'hotel on ens allotjàvem, per tal que els custodiéssin de manera segura fins al dia de la nostra tornada de les muntanyes.

L'endemà, de bon matí i quan encara gairebé no s'havia aixecat el sol, ens vàrem presentar puntuals a la parada de l'autobús. L'Abbé ja ens estava esperant allà amb un somriure. Amb una puntualitat que ens va resultar sorprenent per al ritme del país, l'autobús arriba a la seva hora i hi pugem decidits. El vehicle arrenca i la carretera deixa ben aviat enrere les darreres cases i suburbis de Chiang Mai per a endinsar-nos cada cop més de ple en la suau i ondulada orografia de l'entorn rural. Una extensa plana verda, només interrompuda molt de tant en tant per turons minúsculs, ho ocupa absolutament tot. Fins on arriba la vista a través de les finestretes, es pot veure clarament com tot el terreny cultivable està perfectament aprofitat per la pagesia.

Van passant les hores feixugues de viatge dins d'aquell autobús, que contra tot pronòstic es manté tan net i còmode, i de mica en mica, gairebé sense adonar-nos-en, ens anem endinsant de ple en els dominis de la jungla. La plana conreada i civilitzada ha desaparegut per complet del paisatge, i ara ens trobem en un país abrupte, ocupat per milers de turons i muntanyes on la densa, feréstega i impenetrable vegetació ho cobreix tot amb un mantell verd.

Els escassos passatgers locals que havien pujat amb nosaltres a la terminal o en els primers quilòmetres d'aquell autobús han anat deixant-nos de mica en mica al llarg del trajecte, baixant-se d'un en un en uns llocs completament inimaginables per a nosaltres, on a simple vista no es veia des de la carretera el més petit senyal de poblament o de vida humana.

La carretera per on viatgem, que en els darrers trams ja s'havia convertit en una pista de terra plena de sotracs, acaba sobtadament a la localitat de Taton, just a la vora de les aigües del riu Kok, afluent del Mekong. Un gran pont construït sobre el riu marca de forma oficial la fi del tram de camí permès als vehicles civils. Des d'aquell punt

geogràfic precís fins a arribar a la frontera birmana, que es troba a tocar d'allà, és una zona altament restringida on només es pot accedir sota un estricte i rigorós control de les autoritats militars.

Just a sota de l'estructura del pont hi ha unes llargues barques de fusta varades a la sorra de la riba. No tenim altra opció que prendre'n una d'elles per poder aproximar-nos per via fluvial al sector muntanyós que tenim previst visitar en el nostre pla de ruta. En un lloc tan aïllat on simplement no existeixen les carreteres ni els camins transitables, el curs del riu és l'única via possible de comunicació amb l'exterior, i aquelles barques tradicionals acompleixen fidelment el paper dels autobusos i vehicles regulars que hem anat utilitzant en altres regions civilitzades del país.

La primera embarcació que té prevista la seva sortida va riu avall en direcció cap a Chiang Rai. Ens adrecem al patró i prenem els nostres bitllets de passatge, tot indicant-li clarament que nosaltres no viatgem fins al final de la línia, sinó que la nostra intenció és baixar-nos molt abans, en plena selva. Els tripulants no se sorprenen en absolut per la nostra petició extravagant: a l'autobús previ ja hem pogut comprovar amb els nostres propis ulls els llocs tan solitaris i inhòspits on acostuma a baixar la gent d'aquestes contrades.

Pugem finalment a la barca i, juntament amb nosaltres, hi puja també un munt de gent del lloc, principalment dones grans tan increïblement carregades de paquets i farcells que, inevitablement, ens recordaven aquells rucs de càrrega tradicionals dels nostres terraires. En un moment, tot l'espai útil de la coberta es troba completament plè a vessar de cistells de vímet amb vegetals frescos, ànecs vius que bateguen, peix assecat amb una olor penetrant, pots de conserva, sacs de gra..., de tot el que es pugui imaginar!

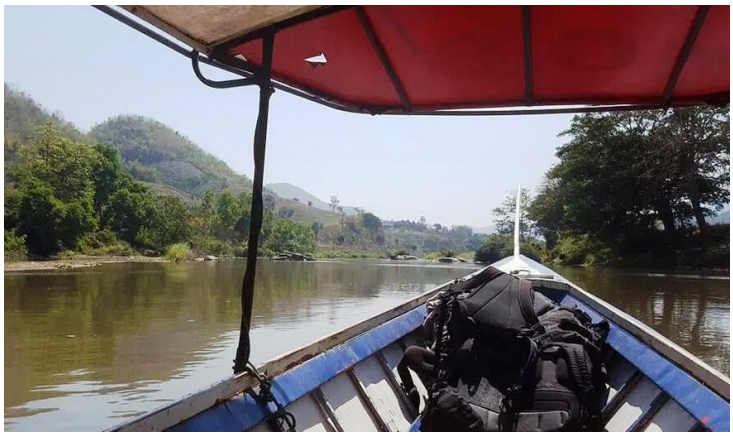

Fig. 8 – Navegant en barca pel riu Kok.

D'una petita i rústica barraca militar propera al riu surt un soldat uniformat, armat amb el seu fusell reglamentari a l'espatlla, i s'instal·la sense demanar permís en el millor i més còmode lloc de la barca. No es tracta pas d'un passatger corrent que viatja per plaer: és l'escorta armada i obligada que ens cal dur per llei a bord; no cal oblidar en cap moment que ens trobem en una conflictiva zona fronterera on malauradament no són estranyes les incursions armades de les patrulles militars birmanes i dels grups de bandits que, actuant a cavall dels tres països que aquí són fronterers, es dediquen principalment i clandestina al lucratiu contraban d'opi.

El viatge en barca davallant el curs turbulent del riu Kok és una experiència realment emocionant i inoblidable. Al voltant nostre només hi ha selva verge i aigua corrent: grans i amples rabeigs de fosques i profundes aigües tranquil·les alternats sobtadament amb vertiginosos i perillosos ràpids on l'aigua colpeja les roques i l'escuma blanca es

transforma en una mena de dutxa total, freda i constant per a tots els soferts passatgers que anem a bord.

Passades algunes hores de navegació intensa i estant ja completament xops de dalt a baix, entreveiem finalment en un revolt pronunciat del riu algunes cabanes disperses fetes de palla i canyes. Ràpidament fem un senyal acordat al conductor de l'embarcació i ens hi acostem a poc a poc. Es tracta, tal com ens confirma l'Abbé, d'un poblat habitat per la tribu dels Karen. Aquí és el lloc on baixarem a terra per tal de començar de forma definitiva el nostre recorregut a peu per les muntanyes. En aquell punt no hi ha cap mena d'embarcador ni instal·lació; només trobem joncs tallants, canyes altes i un fang espès a la vora de l'aigua.

Fig. 9 –Portant un elefant a abeurar a les aigües del riu Kok.

Per sort per a nosaltres, un home de la tribu que es trobava una mica més avall abeurant tranquil·lament el seu immens elefant a les aigües del riu ens veu, ens ajuda amablement i podem així desembarcar i descarregar tot el nostre equipatge sense registrar problemes majors.

Ja instal·lats a l'interior del poblat, i eficaçment ajudats per les gestions i traduccions de l'Abbé, aparaulem amb una família local una rústica cabana de bambú en la que passarem la nostra primera nit a la selva.

Els Karen, també coneguts popularment en la regió com a Kariang o Yan, provenen originàriament de la veïna Birmània, lloc on actualment es troba la major concentració mundial d'individus d'aquella ètnia. A les regions septentrionals de Thailàndia s'estima que hi ha una població consolidada d'uns 75.000 Karen; uns habitants que, de fet, podrien discutir perfectament als mateixos Thai la paternitat històrica del país, ja que ells van entrar i s'establiren a les terres de Thailàndia molt de temps abans que els seus actuals pobladors majoritaris en prenguessin el control.

Mentre l'Abbé, conscient del nostre cansament, ens prepara amb cura un tè calent que ens ajudi a entrar en calor i a suportar la incomoditat de la mullena general del cos, nosaltres ens dediquem a estendre i preparar els nostres sacs de dormir dins d'aquella fosca cabana. Molt i molt més tè anirem prenent sens dubte durant tot aquest viatge per la jungla, i és que en un país llunyà on l'aigua corrent no està sotmesa a cap mena de tractament sanitari ni depuració, el simple fet de bullir-la prèviament per fer la infusió del tè ens dona als estrangers una tranquil·litzadora i necessària seguretat per a la nostra salut.

Aquella primera nit a la selva, el fort i ensordidor estrèpit dels trons ens desperta sobresaltats enmig de la foscor: està caient a l'exterior un xàfec monsònic d'una

intensitat com poques vegades havia vist jo mai en la meva vida. La violenta tempesta d'aigua i llamps dura pràcticament tota la nit sense treva i només acaba per calmar-se una mica un moment abans de l'alba.

Em llevo decidit amb les primeres i tímides clarors del matí i surto a l'exterior de la cabana amb l'objectiu de fer alguna fotografia de paisatge. Les grans columnes de baf i vapor blanc que s'aixequen majestuoses entre la selva tancada que ens envolta per tot arreu considero que poden constituir un excel·lent i bell motiu fotogràfic per recordar. Baixo amb compte la rústica escala de bambú de la cabana i, en el mateix instant de posar el primer peu a terra, m'enfonso sense remei fins al turmell en el fang. Tot el poblat és un fangueig indescriptible, una pasterada monumental, i un no pot gairebé ni moure's ni fer un pas en condicions en aquella immensa bassa de fang!

Fig. 10 Aquella nit va ploure torrencialment i l'endemà tot estava completament enfangat.

Torno a pujar immediatament a la cabana i comento amoïnat la difícil situació amb els meus companys de viatge. És absolutament impensable i utòpic endinsar-nos a peu en el dia d'avui per aquella jungla completament enfangada i relliscosa... Ens caldrà, sens dubte, cercar de forma urgent alguna solució alternativa si volem avançar!

La imatge nítida vista la tarda anterior d'aquell home de la tribu abeurant el seu elefant al riu ens ve de cop al cap i ens fa brillar els ulls d'il·lusió a tots tres: Seria una pensada fantàstica i una experiència única fer la nostra primera etapa de ruta per la selva muntats en unes cavalcadures tan exòtiques i potents!

Enviem ràpidament l'Abbé a parlar i negociar amb els vilatans del poblat i, després de poca estona de discussions, el nostre guia torna amb bones notícies dient-nos que ja està tot lligat i fet, que preparem a l'acte les nostres coses i motxilles ja que molt aviat vindran els elefants a recollir-nos directament a la cabana. Per quatre xavos i un preu molt mòdic, aquells animals ens duran directament cap al poblat dels Yao, en una jornada de viatge que ens ocuparà pràcticament tot el matí. Els preparatius previs per a la marxa, que són del tot habituals i rutinaris per als Karen, són d'una espectacularitat inusitada i fascinant per a nosaltres, que estem completament embadalits i bocabadats veient com els homes porten amb força les aparatoses i rústiques selles de vímet anomenades "howdah" i comencen amb traça a abillar i lligar-les a les grans esquenes dels elefants.

Quan tot és finalment preparat i a punt, sortim del poblat en caravana. Amb la nostra petita i improvisada expedició de càrrega vénen també alguns cadells d'elefant de curta edat, els quals faran de forma divertida el nostre mateix trajecte tot seguint de prop les passes de les seves respectives mares.

Fig. 11 Abillant els elefants. Aviat ens hi muntarem!

El nostre pes corporal i el de les nostres motxilles és una càrrega tan absolutament insignificant i ridícula per a aquelles immenses bèsties que sembla realment que ni tan sols notin la nostra presència a sobre seu, i que es prenguin tot aquell viatge muntanyós com una mena de passeig tranquil o una simple excursió matinal al camp que té per única finalitat durlos a esmorzar en plena natura.

A cada moment del camí, els elefants van arrencant amb gran facilitat amb la seva trompa canyes senceres de bambú verd de la vora del camí per tal de rossegar i menjar-se les seves parts més tendres.

Cada una d'aquestes canyes altes arrencades i estirades pels animals comporta, inevitablement, un fort cop d'escombra de la vegetació directament a l'esquena i al cap de nosaltres, els soferts passatgers que anem asseguts a dalt de tot de la sella. Els elefants, aliens a tot, ni se n'adonen del nostre patiment.

Fig. 12 – Travessant la selva a llom d'un elefant.

Els pitjors de la comitiva, però, són sens dubte els petits cadells que ens acompanyen. Aquests no paren ni un sol moment de xuclar aigua bruta dels abundants tolls del camí amb les seves petites trompes i pulveritzar-la de forma juganera pel damunt de la seva esquena per refrescar-se, esquitxant-nos de pas i de forma constant a tots nosaltres amb una aigua enfangada.

Amb tot i amb això, gràcies a la distracció i a la novetat de l'experiència, el viatge a lloms dels animals se'ns fa molt curt, i ens trobem que en un tres i no res ja som a migdia i estem arribant feliçment a les portes del poblat habitat pels Yao.

Baixem amb cura dels elefants, recollim cadascú les nostres coses, paguem el convingut i els acomiadem amb agraïment veient com tornen pel camí de la selva.

Els Yao o Yu-mien, segons ens explica detalladament l'Abbé, provenen històricament de la llunyana regió xinesa de Guizhou, i en l'actualitat es trobaven àmpliament distribuïts en comunitats entre el sud de la Xina, el Vietnam, Laos i Thailàndia, país on hi havia censats uns 55.000 membres d'aquesta raça. A les regions frontereres veïnes amb Laos se'n podien trobar també, malauradament, altres 10.000 individus que vivien en condicions difícils en diversos camps de refugiats a causa dels conflictes de la zona.

Fig. 13 – Grup de dones Yao.

Les dones Yao que veiem pel poblat duen gairebé totes un bonic i característic vestit tradicional tenyit d'anyil fosc, el qual va rematat de forma elegant amb un gran turbant també de color blau, dins del qual van embolicats els seus llarguíssims cabells, que gairebé mai es tallen. Una mena de vistosa boà de llana de color vermell intens col·locada al voltant del coll és l'única peça de color viu que algunes acostumen a portar en el seu indumentari. Són, de caràcter general, una gent bastant tímida i reservada amb els estranys, i fugen o s'amaguen ràpidament de la nostra vista quan s'adonen que aixequem les nostres càmeres fotogràfiques amb la intenció de retratar-les.

D'altra banda, és molt famós en tota la regió el potent licor artesanal, eufemísticament anomenat per tot el món com a "whisky", que ells mateixos fabriquen de forma casolana amb vés a saber quins ingredients o ferments exòtics. Per curiositat i per tenir provisions, en comprem una ampolla sencera i reprenem de nou el nostre camí a peu, ja que ens hem proposat fermament com a objectiu del dia arribar fins al poblat dels Akha per passar-hi la nit, i segons els mapes encara ens queda per davant un bon tros de camí per recórrer.

El terra de la pista és, afortunadament en aquesta zona més alta, bastant sec i ens permet caminar sense gaires problemes de relliscades. La humitat ambiental, però, continua sent gairebé asfixiant i pesada, i fa que el ritme de la nostra marxa a peu sigui bastant lent i feixuc. També contribueix notablement a aquest cansament el fet que tot el camí que estem seguint sigui una constant i forta pujada de muntanya, ja que els Akha tenen per costum ancestral construir sempre els seus poblats dalt de tot dels turons més elevats per motius de defensa i tradició.

Ja està caient la tarda i la llum comença a declinar quan finalment arribem exhaustos al primer d'aquests poblats Akha, lloc on finalment passarem la nit acollits pels seus habitants.

Els Akha, també coneguts en la literatura i per altres ètnies com a E-kaw o Egor, són una altra ètnia d'origen tibeto-birmana provinent també de les regions de Guizhou i del

Yunnan, a la Xina, havent arribat a aquella regió muntanyosa fa uns 4.000 anys segons els estudis. Es podien comptabilitzar en aquells moments uns 19.000 individus d'aquest grup específic establerts a les províncies septentrionals de Thailàndia. Els seus costums de vida eren, a primera vista, molt més indolents, tranquils i relaxats que els de les altres ètnies veïnes que havíem conegut, encara que la seva religió tradicional, de marcat caràcter animista, els imposava en el dia a dia una sèrie de tabús culturals i normes socials totalment desconcertants i misterioses per a nosaltres, els occidentals.

La cabana que ens han assignat per dormir consta, com de fet gairebé totes les cabanes que formen el poblat, de tres parts o recintes ben delimitats en el seu espai: la primera d'aquestes parts està situada just a l'entrada mateixa i constitueix la part principal de tota la construcció de bambú. És una estança àmplia, ben il·luminada per la llum exterior, correctament ventilada i molt neta, estant tota ella coberta per rústiques estores de fibra i guarnida de forma bonica amb pomells de flors fresques. Es tracta exclusivament del recinte sagrat destinat als esperits dels avantpassats, i per llei de la tribu no s'hi pot romandre de forma estable en el seu interior; tant sols es permet creuar-lo ràpidament fent un senyal clar de gran respecte i submissió. Al seu costat mateix, amagats, hi ha dos minúsculs cataus foscos, sense finestres i no gaire nets: el primer d'ells és la cuina i el rebost de la casa, mentre que el segon és l'habitacle pròpiament dit de la família, on cal dormir gairebé amuntegats els uns amb els altres a terra per la falta d'espai.

Fig. 14 – El "Baju", una mena de gronxador d'un alt sentit religiós, presideix el poblat.

En un lloc prominent i destacat del centre del poblat hi ha instal·lada una mena de gronxador grandiós i de grans dimensions, construït íntegra-ment amb gruixuts troncs de fusta i lianes de la selva. Ens assabentem de seguida per mitjà de l'Abbé, però, que la seva finalitat en el poblat no és en absolut lúdica o per al joc dels nens, sinó que té una funció purament religiosa: és una portas espiritual que els mals esperits mai poden trespassar, un instrument sagrat a manera d'altar utilitzat per al seu culte animista en èpoques de collita. Aquest tipus de gronxadors sagrats, anomenats *baju,* tenen un paper espiritual clau en la cultura Akha, especialment durant la seva gran festivitat anual de finals d'estiu,

La gent d'aquesta tribu és extremadament atenta, amable i falaguera amb els visitants, principalment els nens petits, amb els quals de seguida es crea un vincle i no es para de jugar i riure en tot el capvespre.

Les dones Akha van totes elles vestides de forma espectacular, carregades amb pesades joies tradicionals de plata, peces d'ambre, llavors de colors vius i escarabats dissecats de belles tonalitats metàl·liques que, en tocar-los la llum del sol, fan unes magnífiques i sorprenents irisacions. La major part d'elles duen el pit completament nu i s'adornen el

cap amb un original i elaborat barret de palla de forma troncocònica, el qual es troba barrocament decorat amb monedes antigues de plata, botons de roba, cintes de colors…, i tots els penjolls cridaners que poden trobar i cosir-hi.

Fig. 15 – Noia jove Akha lluint el seu complex tocat característic i les seves joies. S'aprecia la seva dentadura fortament alterada pel consum de betel, un estimulant que genera addicció i suposa un greu risc per la salut bucal.

Ens assabenten que a la nit hi haurà una celebració, una festa al poblat, i ens hi conviden de forma molt generosa. Aquest esdeveniment tindrà lloc en una clariana de la selva propera al poblat, situada just al cim d'un turó veí. Nosaltres ens il·lusionem ràpidament al porxo pensant en aquelles típiques festes tribals nocturnes al voltant d'una gran foguera que hem vist tants cops representades a les pel·lícules de Hollywood.

Quan finalment ens presentem a la clariana per assistir a la festa, veiem de seguida que la realitat no és exactament el que ens havíem imaginat en els nostres plans: no hi ha lluna al cel, no hi ha cap foguera encesa ni es senten timbals de fons. La gent de la tribu, organitzada en grups humans gairebé indestriables enmig d'aquella foscor tancada de la nit, va cantant de forma alterna unes tonades rítmiques, monòtones i clarament provocatives que són contestades de la mateixa manera rítmica pels altres grups situats a l'altre costat de la clariana. Més tard, deixen els grups separats i s'apleguen tots junts en un sol nucli per començar a ballar unes danses col·lectives tradicionals on tot és ritme compassat, rialles encomanadisses i constant moviment de peus a terra.

Fig. 16 – La festa nocturna al poblat dels Akha: Nosaltres, al fons, asseguts a terra. Aviat ens hi van fer participar.

Després de estar ballant una bona estona amb ells com vam poder, ens conviden amablement a beure del seu licor i ens ensenyen amb paciència algunes cançons típiques seves, les quals acabem cantant tots plegats enmig de la nit. Són unes cançons molt senzilles, curtes i

extremadament repetitives, on predomina clarament el factor del ritme per sobre de la melodia musical.

En un moment de la nit, els caps de la festa ens demanen amb insistència que els ensenyem ara nosaltres a ells alguna cançó típica de la nostra terra… Ostres, ens mirem els tres i pensem que les nostres cançons occidentals són ben diferents a les seves… Sens dubte, rumiant-ho ràpidament, la cançó que potser lliga i s'adapta més amb el seu estil rítmic i repetitiu és una que jo vaig aprendre durant els mesos del servei militar, l'anomenada "la cabra, la cabra…" En un moment, sense adonar-nos-en, tots els membres de la tribu estan cantant-la amb entusiasme i ballant-la en fila al ritme clàssic de la conga pel mig de la clariana. Una bona estona després de gresca, completament esgotats, ens en anem a la cabana a dormir perquè som conscients que la jornada de demà serà llarga i molt dura.

De bon matí, havent descansat una mica, abandonem el poblat Akha i emprenem la llarga i pronunciada baixada a peu cap a les valls inferiors. Pel camí de descens ens anem trobant de tant en tant amb altres petits poblats de la mateixa ètnia Akha, on ens aturem una estona a l'ombra a descansar i a beure aigua bullida.

Fig. 17 – La Carme, curant la ferida infectada d'un infant Akha.

En un d'aquests llogarets ens trobem amb una situació colpidora: una dona de la tribu ens surt al pas portant en braços un nen petit que presenta una lletja, profunda i visiblement infectada ferida a la cama. La Carme, que com que és infermera de professió sap perfectament què cal fer, treu ràpidament de la seva motxilla alguns estris mèdics, desin-fectant i benes que portàvem en la farmaciola de viatge i, amb molta cura, cura la ferida de l'infant davant la mirada atenta de la mare. En un moment, en veure l'acció, ens trobem completament voltats i col·lapsats per gairebé tots els malalts del poble, que ens demanen amb gestos desesperats que els curem de les seves xacres… Fem el que podem amb els nostres limitats mitjans i medicaments, i reprenem de nou la marxa abans que se'ns faci tard.

Passem hores i hores caminant sense treva per aquelles selves tancades, havent de creuar contínuament tota mena de rius i rierols que ens tallen el pas, des d'aquells rierols on l'aigua ens arriba només a l'alçada dels turmells fins a altres rius més amples i cabalosos on l'aigua corrent ens cobreix completament fins més amunt de la cintura, havent de vigilar que no es mullin les motxilles. Arribem a la conclusió humorística que aquella gent local no es gasta ni un trist duro del seu pressupost en fer ponts per creuar!

Tot caminant i avançant pel camí, de tant en tant, enmig de la densitat de la selva i molt lluny de qualsevol tipus de poblat conegut, trobem grans clarianes obertes en la vegetació on els natius cultiven l'arròs: l'Abbé ens explica que la collita de l'opi ha estat precisament al mes de juny i que ara, per tant, aprofiten aquells mateixos camps alliberats per fer-hi altres cultius de subsistència per a l'hivern.

Arribem finalment cap al tard, amb les darreres llums, al poblat de la tribu dels Lahu, els quals són principalment coneguts com a eficaços pagesos i ramaders de bous d'aigua.

Els Lahu són una gent amb un caràcter i una fesomia molt diferent dels altres grups tribals que hem anat visitant fins ara. Són persones molt eixutes de tracte, serioses i reservades, i prescindeixen bastant de la nostra presència en el poblat, ignorant-nos de forma educada.

Fig. 18 – Un noi Lahu, equipat amb el seu matxet daab, que és alhora una eina agrícola i un arma, cavalcant un dels seus búfals d'aigua.

Nosaltres, completament destrossats i trinxats per la llarga i exigent caminada que hem completat avui, fem un ràpid mos per sopar i ens anem immediatament a dormir a la cabana.

Fig. 19 – Encara no hem sortit del poblat dels Lahu i ja comencen les pujades, i, a més, sota un sol de justicia!

L'endemà al matí, havent dormit un munt d'hores seguides i havent recuperat forces, ens llevem amb una nova i renovada empenta per a continuar el nostre camí a través de la regió. Per poder arribar en el dia d'avui al poblat de la tribu dels Lissu ens caldrà, segons el mapa de ruta, deixar definitivament la comoditat de la vall i, tot remuntant a peu el curs estret d'una riera de muntanya, enfilar-nos altre cop cap a les altures.

Amb les primeres i pronunciades pujades del terreny, desapareix automàticament i com per art de màgia tota l'empenta i l'energia amb què havíem començat el dia. Fa més calor i xafogor que mai, la pujada se'ns comença a fer eterna a cada pas que fem, i les corretges de les motxilles no fan més que clavar-se dolorosament a les nostres espatlles… Sembla realment que les duguem plenes de plom i pedres en lloc de roba!

Fig. 20 – El cavall amb les mostres motxilles i nosaltres al seu darrera... Així es pot caminar molt millor!.

Completament congestionats pel cansament i esbufegant de forma visible pel camí, anem avançant a pas lent muntanya amunt enmig de la calor tropical.

En un revolt tancat del camí ens creuem sortosament amb un home de la zona que baixa en direcció contrària portant amb ell un petit cavall de càrrega… Davant la nostra situació de fatiga, s'imposa parlar immediatament de negocis amb ell!

Tanquem el tracte econòmic de forma ràpida gràcies a l'Abbé i en un tres i no res ja hem descarregat i lligat totes les nostres pesades motxilles a l'esquena del cavall. Continuem el camí de pujada molt més lleugers de pes i relaxats, arribant finalment sense més contratemps al poblat dels Lissu, que representa la desitjada fi d'aquella dura etapa.

Els Lissu o Lissaw són, exactament igual que els Lahu que vam conèixer ahir, un dels grups humans considerats com a més evolucionats i organitzats d'entre totes les tribus muntanyenques que habiten el nord de Thailàndia. Són una gent pacífica, tranquil·la i amable amb els viatgers, i només presenten un petit però marcat inconvenient cultural per a nosaltres: tenen una gran i manifesta aversió a les fotografies i a les càmeres; no hi ha cap manera humana de convèncer-los per retratar-los o fer-los un retrat.

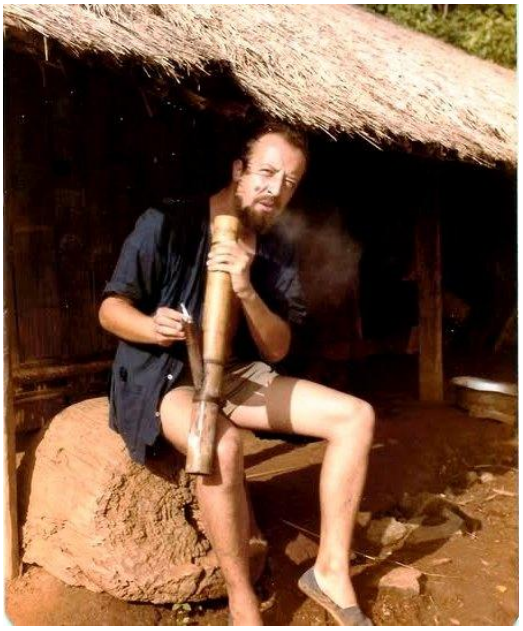

Fig. 21 – Al poblat dels Lissu, fumant amb un bong.

Durant l'estada al porxo, tasto amb una certa desconfiança i prudència el tabac local que amablement m'ofereixen per fumar amb una mena de narguilé casolà anomenat bong (บ้อง), construït amb un tub de bambú, però constato de seguida que és efectivament el que em deien ells: un tabac de tipus negre, fort però d'una qualitat certament raonable.

Continuant amb la nostra ruta establerta per les Terres Altes, el darrer poblat que visitarem en aquest viatge serà Doi Mae Salong (ดอยแม่สลอง), un poble construit i habitat per xinesos que encara rebien la denominació de K.M.T.

Es tracta, segons les cròniques de l'època, de les restes militars i familiars del partit nacionalista Kuomintang que, un cop es va donar per acabada la sagnant guerra civil

xinesa (1927-1950), no van anar a refugiar-se a l'illa de Taiwan seguint les ordres del general Chiang Kai-shek, sinó que van preferir fugir cap al sud i establir-se permanentment en aquelles remotes contrades fronteres.

Quan es van assentar en aquesta zona van triar aquest nom perquè "Mae Salong" sonava de manera molt similar a la frase xinesa *Méishìle* (沒事了), que significa "ja no passa res" o "tot està en pau", reflectint el refugi que van trobar en aquella muntanya després d'haver perdut la guerra.

Fig. 22 – Arribant al poblat de Doi Mae Salong. Llavors era només aquest carrer de cabanes de fusta, ara és tota una petita ciutat.

Es deia de forma oberta en aquells anys que aquests assentaments rebien suport econòmic i logístic secret per part de la mateixa CIA nord-americana per tal de salvaguardar i protegir els països del Sud-est asiàtic de qualsevol intent de penetració o invasió comunista provinent de la Xina de Mao, i que actualment tenien sota el seu estricte control militar la major part del lucratiu tràfic i comerç d'opi d'aquella conflictiva regió del Triangle d'Or.

El poblat xinès que trobem davant nostre era radicalment i completament diferent de tots els altres poblats tribals de cabanes de bambú que fins llavors havíem anat veient al llarg dels dies. Recordava de forma clàssica els típics poblats de les pel·lícules del Far West americà: constava d'un sol i llarg carrer principal, molt polsimós, amb rústiques cases de fusta construïdes a cada cantó de la via.

Hi havia instal·lades algunes botigues de queviures i fins i tot es podien veure un parell d'hotels de fusta. Anem de pet i sense dubtar-ho cap a un d'ells per tal de poder demanar habitació i descansar finalment en un llit ben tou amb llençols. Tot just ens donen les claus de les habitacions, anem ràpidament a prendre un reconfortant i desitjat bany que ens alliberi d'una vegada per totes de la quisca, la suor i la brutícia que hem anat acumulant durant tots aquests dies de marxa en els nostres cossos.

Val a dir, com a detall curiós, que el bany de l'hotel no és altra cosa que un petit tancat fet de fusta i planxa de zenc on hi ha col·locat un gran bidó ple d'aigua freda que cal anar agafant un mateix amb l'ajuda d'un cassó de plàstic per llançar-se-la pel damunt del cap.

L'endemà al matí, ja nets i descansats, comencem finalment la davallada definitiva cap a les ciutats del sud. El poblat xinès del K.M.T. està unit de forma regular per una llarga

i sinuosa pista de terra amb la vila de Mae Chan, una localitat més gran per la qual ja passen autobusos de línia regular cap a la civilització.

El camí a peu, encara que afortunadament va fent baixada i no ens demana tant d'esforç cardíac, és llarguíssim i aviat veiem amb preocupació que ens passarem pràcticament tot el sant dia caminant sota el sol per arribar-hi; per sort per a nosaltres, quan tot just portàvem una mitja hora de camí efectiu, veiem a la llunyania que s'acosta lentament una camioneta que fa exactament el nostre mateix camí en direcció a la vila.

Fig. 23 – Agafant la camioneta amb la que vàrem fer el darrer tram del nostre periple.

L'aturem ràpidament fent gestos amb els braços al mig de la pista i li demanem al conductor que ens porti amb ell, tot i que ens adonem que la cabina davantera està completament plena de passatgers i només hi ha lloc disponible a la caixa del darrere, barrejats amb la càrrega. Per empitjorar una mica més les coses, el cel es va mostrant cada cop més encapotat i fosc, amenaçant de forma seriosa de descarregar un fort xàfec d'un moment a l'altre sobre nosaltres.

Ens enfilem com podem a la caixa del darrere de la camioneta i ens hi acomodem enmig dels embalums mentre el vehicle torna a engegar el motor amb força. La vertiginosa baixada a tota velocitat per aquella irregular, trencada i sotragada pista de terra plena de revolts tancats, sota una pluja monsònica que finalment comença a caure amb fúria, tapats precàriament només amb una vella lona de plàstic i rebotint de forma constant d'un cantó a l'altre de la caixa a causa dels sots és, sens dubte, un dels records més vívids, intensos i plens d'adrenalina que conservo a la meva memòria d'aquell viatge històric del 1982.

Finalment, sans i estalvis, arribem a la localitat de Mae Chan i des d'allà ens adrecem en transport regular cap a Chiang Mai, lloc on ens acomiadem de forma emotiva de l'Abbé tot fent plegats un bon i abundant sopar com Déu mana en un restaurant local, donant així per acabada de forma oficial la nostra travessa d'exploració per les muntanyes del nord de Thailàndia.

Dies més tard, ja instal·lat de nou a la ciutat de Bangkok i havent-me acomiadat definitivament dels meus dos estimats companys de viatge i aventura, l'Eduardo i la Carme, encara em quedaran afortunadament alguns dies lliures de vacances pendents. Seran uns dies valuosos que aprofitaré decidit per fer una ràpida escapada en solitari a la veïna Birmània, anomenada oficialment Myanmar des de no feia gaire temps per les seves autoritats, però aquesta nova part de l'aventura asiàtica podria ser ja, sens dubte, el tema principal d'un altre relat futur.

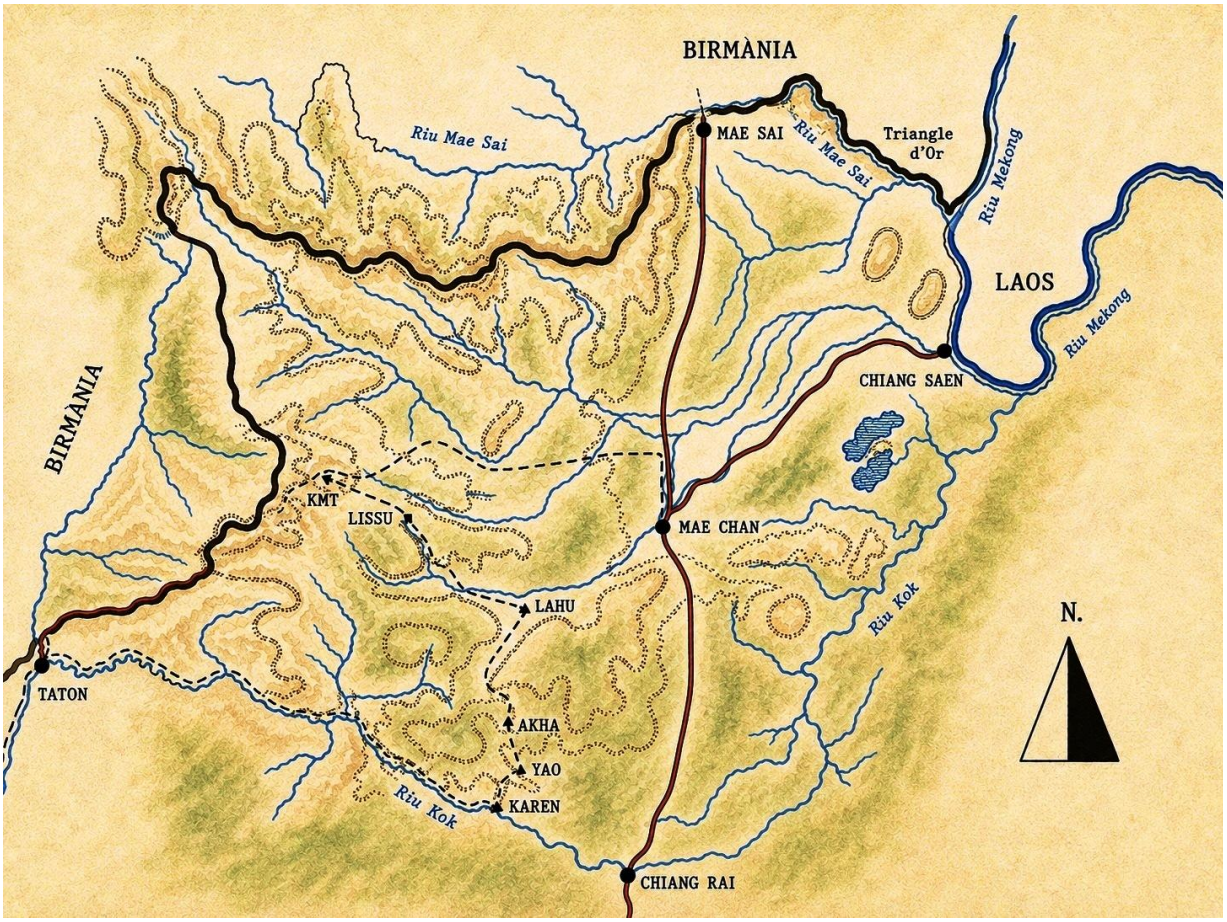

Fig. 24 – Recorregut seguit durant aquest periple per les terres altes del Triangle d'Or.